

N:o 7 a.

Ank. till Riksd. kansli den 21 april 1891, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjetta hufvudtiteln gjorda särskilda framställningar angående anslag dels till »rikets ekonomiska kartverk» dels ock till inrättande af en lånefond för fiskerinäringens befrämjande.

(2:a U. A.)

1:o) Sedan Kongl. Maj:t i den till Riksdagen aflåtna statsverkspropositionen vid punkten 3:o) under sjetta hufvudtiteln föreslagit, att Riksdagen måtte, utöfver det å denna hufvudtitel för rikets ekonomiska kartverk uppförda ordinarie anslag, 6,000 kronor, under samma hufvudtitel på extra stat för år 1892 anvisa till fortsättande af de ekonomisk-geografiska kartarbetena i Norrbottens län 31,000 kronor och för de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af riket 45,000 kronor, eller tillsammans 76,000 kronor, äfvensom medgifva, att möjligen uppstående behållningar å båda anslagen finge användas äfven till bestridande af utgifter för det topografiska kartverket, anmärkte utskottet i punkten 3:o) af sitt utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under förenämnda hufvudtitel, huru som af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 12 sistlidne januari beträffande denna Kongl. Maj:ts framställning inhemtades, att chefen för civildepartementet — efter att hafva erinrat, huru som Riksdagen hvarje år från och med år 1882 medgifvit, att besparingar å anslaget till det allmänna ekonomiska kartverket finge användas till de topografiska kartarbetena, samt allt sedan år 1884 årligen lemnat enahanda medgifvande i fråga om an-

Ang. anslag till rikets ekonomiska kartverk.

[3.]

slaget till Norrbottens läns ekonomiska kartverk — anført, bland annat, att, derest Riksdagen bifölle den framställning, Kongl. Maj:t förut samma dag på föredragning af chefen för landtförsvarsdepartementet beslutat till Riksdagen aflåta om förhöjning till 90,000 kronor af det årliga anslaget till det topografiska kartverket, det icke vidare komme att blifva behöfligt att för de topografiska kartarbetena anlita besparingar å de ekonomiska kartverkens anslag, att åter, om Kongl. Maj:ts nämnda framställning icke komme att af Riksdagen bifallas, det medgifvande i afseende å besparingarnas användande, som hittills af Riksdagen lemnats, fortfarande vore erforderligt, och att vid sådant förhållande Kongl. Maj:t äfven i statsverkspropositionen för år 1892 syntes böra af Riksdagen äska ett dylikt medgifvande; och tillkännagaf utskottet, att då Kongl. Maj:ts berörda förslag om anslag till topografiska kartverket ännu icke vore af Riksdagen afgjort, och utskottet ansåge den förevarande frågan icke böra till pröfning företagas, förrän beslut i den sistnämnda blifvit fattadt, utskottet, sedan anslaget till det topografiska kartverket blifvit af Riksdagen bestämdt, komme att angående det ifrågavarande anslaget till rikets ekonomiska kartverk afgifva det utlåtande, hvartill förhållandena kunde befinnas föranleda.

Då Riksdagen numera fattat beslut rörande anslaget till det topografiska kartverket, i det att Riksdagen, efter gemensam omröstning af båda kamrarne, till fortsättande af generalstabens topografiska arbeten på extra stat för år 1892 anvisat allenast 75,000 kronor, eller samma belopp, som för innevarande år beviljats, får utskottet härmed afgifva yttrande öfver Kongl. Maj:ts förstnämnda, i fråga om rikets ekonomiska kartverk gjorda framställning.

Genom hvad till ofvan åberopade statsrådsprotokoll öfver civilärenden (sid. 42—44) blifvit i ämnet anfördt synes det utskottet vara ådagalagdt, att de extra anslag, som sedan flera år tillbaka, utöfver det ordinarie anslaget, årligen anvisats till de ekonomiska kartarbetena, äfven för år 1892 böra till oförändrade belopp beviljas; och vid den utgång frågan om förhöjning af anslaget till det topografiska kartverket, enligt hvad ofvan erinrats, nu erhållit, synes all anledning förefinnas för Riksdagen att jemväl för nästkommande år göra det medgifvande i fråga om användandet af möjligen uppstående behållningar å de ekonomiska kartverkens anslag, hvilket Riksdagen de senare åren lemnat. Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen må, utöfver det å riksstatens sjette hufvudtitel för rikets ekonomiska kartverk upp-

förda ordinarie anslag, 6,000 kronor, under samma hufvudtitel på extra stat för år 1892 anvisa till fortsättande af de ekonomisk-geografiska kartarbetena i Norrbottens län 31,000 kronor, och för de ekonomiska kartarbetena i öfriga delar af riket 45,000 kronor, eller tillsammans 76,000 kronor, äfvensom medgifva att möjligen uppstående behållningar å båda anslagen må användas äfven till bestridande af utgifter för det topografiska kartverket.

2:o) Vid punkten 31) under sjette hufvudtiteln har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att *dels*, till inrättande af en fond, hvarifrån på i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 12 januari 1891 intagna vilkor och i enlighet med de närmare bestämmelser, som af Kongl. Maj:t meddelades, finge utlemnas lån ej mindre för anskaffande af fiskebåtar och fiskredskap, än äfven för anläggande af smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling af fiskets produkter, bevilja ett anslag af 100,000 kronor och deraf på extra stat för år 1892 anvisa 50,000 kronor, *dels ock* medgifva, att inflytande räntor å de från fonden utlemnade lån finge ingå till fonden, för att tillsammans med dennas öfriga tillgångar användas för det med fonden afsedda ändamål.

Ang. låne-
fond för an-
skaffande af
fiskebåtar
m. m.
[31.]

Af återopade statsrådsprotokollet framgår, att departementschefen vid föredragningen inför Kongl. Maj:t af detta ärende till en början erinrat, huru som vid sistlidna års riksdag af enskilde motionärer väckts åtskilliga förslag i fråga om befrämjande af fiskerinäringen. Dessa förslag hade hufvudsakligen åsyftat *dels* att ett anslag af 200,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande i ändamål att deraf skulle lemnas lån åt behöfvande fiskare för inköp af tidsenliga fiskebåtar eller redskap och anläggande af salterier eller andra dermed jemförliga inrättningar, *dels* att en komité måtte tillsättas med uppdrag att undersöka anledningen till de missgynnande konjunkturer, hvaraf den bohuslänska sillfiskebedriften trycktes, samt föreslå de åtgärder, som borde ifrågakomma för afhjelpande af dessa ogynsamma förhållanden, *dels* att anslaget till fiskerinäringens understöd måtte höjas med 25,000 kronor för åstadkommande och understödjande af försäkringsföreningar för fiskemateriel, *dels ock* att ett anslag af 48,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att med 3,000 kronor tilldelas de landsting eller hushållningssällskap i rikets kustlän, hvilka, ettdera eller gemensamt, med minst 1,000 kronor bidroge till fiskerinäringens understödjande inom sitt område, med rätt för landstinget

eller hushållningssällskapet att utdela 2,000 kronor af det sålunda beviljade beloppet jemte 500 kronor af landstingets eller sällskapets egna bidrag såsom understöd utan återbetalningsskyldighet till enskilde eller föreningar, som idkade fiske och vore i behof af understöd till anskaffande af fiskredskap och båtar eller till andra för fisket nödiga åtgärder, såsom inrättande af salterier, eller för transport af den erhållna fångsten, och återstående 1,000 kronor af statsanslaget jemte 500 kronor af de utaf landstinget eller hushållningssällskapet anvisade medlen såsom lån för fiskerinäringens enahanda befrämjande.

Ehuru Riksdagen hyst den öfvertygelsen, att fiskerinäringen skulle kunna, derest tjenliga åtgärder vidtoges, erhålla ojemförligt större betydelse för vårt land än den för närvarande egde, hade Riksdagen likväl — erinrar departementschefen vidare — icke ansett sig kunna bifalla någon af de i ämnet väckta motionerna. Deremot hade Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhållit, att Kongl. Maj:t måtte efter behörig utredning taga i öfvervägande, hvilka åtgärder till fiskerinäringens befrämjande, särskildt i de af motionärerne föreslagna syften, borde vidtagas.

Med anledning af denna anhållan, som innehållits i Riksdagens skrifvelse den 19 maj 1890 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, hade Kongl. Maj:t anbefalt dels *landtbruksstyrelsen* att inkomma med yttrande och förslag beträffande de åtgärder, som till fiskerinäringens befrämjande, särskildt i de uti Riksdagens skrifvelse angifna syften, borde vidtagas beträffande hafsfisket utefter rikets kuster, med undantag af kustfisket utefter *Göteborgs och Bohus* samt *Hallands län*, hvilka båda läns hafsfisken för närvarande vore undantagna från styrelsens embetsbefattning, dels ock *Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda två län* att inkomma med yttrande och förslag i samma hänseende, hvar beträffande kustfisket inom sitt län. Härjemte hade till landtbruksstyrelsen och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län öfverlemnats, för att tagas i öfvervägande vid besvarande af nämnda remisser, till förstnämnda myndighet en hos Kongl. Maj:t gjord ansökning om anslag åt fiskarena vid Mölle och Nyhamns fiskelägen i Malmöhus län för anskaffande af nya och ändamålsenliga fiskegarn och till Kongl. Maj:ts bemälda befallningshafvande en af ett större antal fiskare i länet gjord framställning om dels anslag dels ock lån för fiskerinäringens upphjelpande och utveckling.

På sidorna 123--132 i statsrådsprotokollet har departementschefen vidare redogjort för innehållet i det utlåtande, *landtbruksstyrelsen*

i ämnet afgifvit; och får utskottet med ledning af samma redogörelse här återgifva det hufvudsakligaste af hvad styrelsen andragit.

Sedan styrelsen på angifna skäl uttalat den åsigt, att Sverige i fråga om hafsfisket hade att kämpa med vida större svårigheter än de i detta afseende lyckligare lottade nationerna omkring Nordsjön, och att det i följd häraf euligt styrelsens förmenande icke vore att hoppas, att vårt hafsfiske skulle kunna nå den stora omfattning, som hafsfisket hos dessa folk egde, har styrelsen framhållit, att hvad våra hafsfiskerier för sin utveckling under närmaste framtiden behöfde vore icke så mycket införande af nya fiskemetoder som icke fastmera utvägar för tillgodogörande på bästa sätt af den fångst, som redan nu kunde påräknas, så att vi kunde behålla våra nuvarande marknader för fiskeriprodukter samt så långt som möjligt utvidga området för dessa produkters afsättning såväl i färskt som i konserveradt tillstånd. Då nordsjöfisket framhållits såsom ett för oss efterföljansvärdt föredöme, ansåge sig styrelsen vidare böra erinra, att det stora fisket i Nordsjön skedde med större fiskefartyg, numera allt oftare ångfartyg, hvilka egdes och utrustades af bolag eller enskilda personer och hvilkas besättning och befälhafvare vore förhyrda och aflönade såsom på handelsfartyg. Men införandet hos oss af denna form för fiskets bedrivande skulle medföra en betydlig förändring uti de förhållanden, under hvilka vår fiskeribefolkning nu lefde. I vårt land utgjordes nemligen den fiskeidkande befolkningen — äfven om man bortsåge från sötvattensfisket — i öfvervägande grad af personer, hvilka derjemte drefve andra näringar. Våra yrkesfiskare bildade vid fisket vanligen mindre lag, hvilka gemensamt egde båt och redskap eller endast den sistnämnda och hvilka delade fångsten efter lott eller ock sålunda, att hvar toge fångsten på sina garn; och i de fall, att en person ensam egde båt och redskap, aflönades hans biträden vanligen med viss andel i fångsten.

Styrelsen har derefter öfvergått till att yttra sig angående de förslag, hvilka åsyftats i Riksdagens ofvanberörda skrifvelse; hvarvid styrelsen, beträffande först frågan om *lån åt fiskare för anskaffande af fiskebåtar m. m.*, meddelat en del upplysningar (sid. 125—127 i statsrådsprotokollet) rörande de fonder, som i åtskilliga främmande länder bildats för berörda ändamål. Under erinran, att de ifrågavarande fonderna kommit till stånd dels (i Irland och Skottland) för att hjälpa den i ekonomiskt betryck varande fiskeribefolkningen genom att skaffa densamma tillgång på billigt kapital, dels (i Norge och Danmark) hufvudsakligen för att underlätta uppkomsten af ett större hafsfiske, ehuru väl i sistnämnda land äfven understödjande af mindre fiskeriföretag

åsyftats med fonden, har styrelsen vidare anført, att äfven hos oss fiskarens bemödanden att skaffa sig dugliga båtar och redskap behöfde understödjas, liksom äfven för andra ändamål, såsom för anläggning af salterier och rökerier o. s. v., understöd medelst lån vore behöfligt. Styrelsen ansåge sig därför böra förordna inrättande af en lånefond för dylika ändamål. Härvid vore det emellertid, enligt styrelsens förmenande, af synnerlig vigt, att fonden icke finge karakteren af ett slags fattigunderstödsfond, från hvilken under form af lån understöd utdelades åt behöfvande fiskare. För att å ena sidan, genom att låta den säkerhet, som af en lånesökande erbjödes, prövas af personer i lånesökandens hemort, för denne underlätta erhållandet af lånet, och å den andra sidan bereda staten full trygghet för lånets återbetalning, ansåge styrelsen nödigt att vid lånens utdelning kommunerna eller hushållningssällskapen anlätades såsom mellanhänder på det sätt, att de emottoge och ansvarade för lånen med förbindelse att till de enskilde låntagarna utlemna dem på samma vilkor, hvarunder de emottagit desamma. Hushållningssällskapet eller kommunen skulle dervid ega att af låntagaren fordra nödig säkerhet för lånets återgåldande. För att tillhandagå hushållningssällskapet med yttranden i fråga om lån från fonden, liksom för att i öfrigt till sällskapet afgifva utredningar och förslag i fråga om åtgärder till fiskets befrämjande, ansåge styrelsen lämpligt, att sällskapets förvaltningsutskott utsåge ett eller flera särskilda utskott, bestående af för fiskerierna intresserade och med fiskarebefolkningens förhållanden och behof förtrogne män.

Styrelsen, som hvad den ifrågasatta lånefondens storlek anginge, förmält sig anse ett belopp af 200,000 kronor vara fullt tillräckligt, har jemväl (sid. 128—129 i statsrådsprotokollet) yttrat sig angående de särskilda vilkor, hvarunder lånen skulle kunna till enskilde utlemnas, samt beträffande den formella behandlingen af låneansökningarna.

Beträffande derefter det inom Riksdagen väckta förslaget om *anvisande af medel åt landstingen eller hushållningssällskapen* för att af dem utdelas dels såsom understöd utan återbetalningsskyldighet, dels såsom lån, har landtbruksstyrelsen af anförda skäl (sid. 129 i statsrådsprotokollet) icke funnit sig kunna förordna berörda förslag i dess ursprungliga form, men likväl ansett, att till Kongl. Maj:ts förfogande borde ställas ett anslag, hvarmed orternas sträfvanden för fiskerinäringens bästa kunde understödjas. Enligt styrelsens åsigt borde emellertid detta understöd icke inskränkas till hafsfisket; icke heller borde statens bidrag vara lika för alla län eller områden eller ens lika stort för samma område hvarje år, utan statsbidragen borde utgå i mån af

behovvet och vigten af de åtgärder för fiskets främjande, som inom olika delar af landet vidtoges. Det i nyss omförmälda förslag för kustlänen afsedda beloppet, 48,000 kronor, ansåge styrelsen till en början vara tillräckligt för samtliga länen. Förslag till de åtgärder, som i de särskilda orterna borde vidtagas för fiskerinäringens befrämjande, borde för öfrigt uppgöras af inom orten utsedde komiterade, och dessa förslag borde derefter af landtbruksstyrelsen granskas.

Vidkommande den i Riksdagens skrifvelse jemväl omförmälda frågan om *understödjande af föreningar för försäkring af båtar och fisk-redskap* har landtbruksstyrelsen slutligen — under erinran att behovvet af dylika föreningar i vårt land hufvudsakligen gjort sig kämbart vid drifgarnsfisket vid våra öppna kuster — på anförda skäl (sid. 130—132 i statsrådsprotokollet) hemställt, att för den händelse styrelsens förslag om en lånefond för fiskare blefve bifallet, ett belopp af 25,000 kronor måtte anvisas för åstadkommande, på af styrelsen närmare angifvet sätt, af försäkringsföreningar för båtar och redskap vid kusterna af Halland, Skåne, Blekinge, Gotland och Öland.

Efter att hafva redogjort för landtbruksstyrelsens nu omförmälda utlåtande har departementschefen (sid. 133—135 i statsrådsprotokollet) refererat de yttranden, som i ärendet afgifvits af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands samt i Göteborgs och Bohus län.

Jemte meddelande att länets hushållningssällskap sökt bisprunga länets fiskare med smärre lån för anskaffande af båtar och redskap och att detta, så vidt hittills vore känt, skett utan förlust för sällskapet, hade — yttrar departementschefen — *Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län* framhållit såsom en för fiskerinäringens befrämjande inom länet vigtig åtgärd, att fiskarena borde sättas i tillfälle att i vidsträcktare mån än genom hushållningssällskapet kunnat ske erhålla lån för dylika ändamål. Då länen naturligtvis icke borde tillgodokomma andra än sådane fiskare, hvilka gjort sig kände såsom redbare män och hvilka på grund af visad yrkesskicklighet kunde antagas göra bästa möjliga bruk deraf, borde upplysningar om de lånesökande i dessa afseenden inhämtas från af vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott utsedde komiterade i orten, hvilka bland annat skulle hafva att mottaga låneansökningarna samt insända desamma till förvaltningsutskottets sekreterare med intyg om sökandens person och hans behof af det sökta lånet. Hvad anginge den säkerhet, som borde för dylikt lån ställas, ansåge Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att en förbindelse af minst fyra väl vitsordade fiskare att, en för alla och alla för en, ansvara för lånet vore hvad skäligen kunde i detta hänseende

fordras. Då någon försäkringsinrättning för fiskebåtar och redskap icke finnes inom länet samt, äfven om en ifrågasatt förening för försäkring af däcksbåtar komme till stånd, det antagligen komme att dröja någon tid innan denna förening trädde i verksamhet, syntes försäkring af den för lånet anskaffade fiskematerielen icke böra föreskrivas såsom lånevillkor.

Vidare hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, att en af de främsta åtgärderna, om ej den viktigaste, för främjande af länets fiskerinäring vore åstadkommandet af tillräckligt antal lätt tillgängliga fiskehamnar å dertill lämpliga ställen. I anledning af hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande i detta hänseende anförde, hade — upplyser departementschefen — yttrande infordrats från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, hvilket likväl vid förevarande ärendes anmälan i statsrådet ännu icke hunnit afgifvas.

Då anläggningen af inrättningar för tillgodogörande af fiskets produkter länge utgjort ett önskningsmål hos fiskarena samt tillvaron af åtminstone något större salteri inom länet otvifvelaktigt skulle utöfva ett gynnsamt inflytande på fiskets utveckling, hade — yttrar departementschefen — Kongl. Maj:ts befallningshafvande vidare ansett det vara önskvärdt, att af medel, som stode till Kongl. Maj:ts förfogande, lån mot billig ränta utlemnades till enskilde eller bolag, hvilka ville anlägga dylika inrättningar.

En annan angelägenhet af framstående vikt för fiskarena vore, enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, möjligheten att kunna försäkra däcksbåtarna, hvilka utgjorde fiskarens värdefullaste egendom. Fråga hade visserligen varit å bane om åstadkommande af en försäkringsförening mellan de halländske fiskarena. Men denna förening hade icke vunnit erforderlig tillslutning, vare sig på grund af verklig oförmåga att erlægga inträdesavgifterna eller obenägenhet att ikläda sig ansvaret för betalning af de premier och tillskott, föreningens bestånd förutsatte. Utan att understöd af allmänna medel lemnades till belopp, som gjorde inträdesavgifterna obehöfliga, syntes ock fortfarande föga utsigt finnas att kunna åstadkomma en dylik förening.

Slutligen hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhållit vissa andra åtgärder, hvilka enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt skulle vara egnade att befrämja fiskerinäringen inom länet, nemligen dels att premiering af fiskebåtar borde anordnas, dels att ett bogseringsfartyg borde ställas till fiskarens förfogande under sillfisketiden på hösten, dels att medel borde anvisas för anställande af försök med nya eller förbättrade redskap, dels att statistiska uppgifter angående fisket

inom länet borde insamlas, dels ock att medel borde anvisas till aflöning af fiskeritillsyningsmän vid laxfisket inom Nissans och Åtrans distrikt.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län hade — meddelar departementschefen slutligen — i sitt utlåtande i ärendet allenast åberopat innehållet af ett utaf intendenten vid länets hafsfisken A. H. Malm afgifvet yttrande, deruti Malm till en början uttalat såsom sin åsigt, att det i Riksdagens skrifvelse omnämnda förslaget om anvisande af medel till hushållningssällskapens eller landstingens förfogande för fiskerinäringens främjande icke vore af nämnvärd betydelse för fiskerinäringen inom Göteborgs och Bohus län samt att behovet af försäkringsföreningar för båtar och redskap vore för detta län redan fylldt genom tre inom länet befintliga dylika föreningar, äfvensom lemnat några antydningar om förhållandena rörande det bohuslänska sillfisket, samt vidare meddelat, att inom länet funnes två fonder, afsedda att utlånas till fiskare; och ehuru dessa fonder sammanlagdt icke uppginge till mera än något öfver 55,000 kronor, hade likväl under årens lopp många goda fiskefartyg åstadkommits genom lån ur desamma. Denna erfarenhet visade, att en större lånefond skulle kunna verka gagneligt. Men då sedan några år tillbaka behovet af liffförsäkring för fiskare gjort sig gällande samt en sammanslutning mellan fiskare för att bereda dem understöd under sjukdom eller då de eljest vore i nödstäld belägenhet skulle vara till fördel för fiskarena, borde nämnda lånefond, enligt Malms förmenande, ordnas så, att den jemväl tillgodosåge dessa två ändamål. Grundplåten till fonden borde lemnas af staten, men fiskarena borde sjelfva till fonden bidraga såväl medelst inträdesafgifter som ock genom vissa terminliga tillskott.

För egen del har *departementschefen* anført, att af de åtgärder till fiskerinäringens främjande, som blifvit inom Riksdagen eller af de i ärendet hörda myndigheter ifrågasatta, förslaget om inrättande af en lånefond för anskaffande af fiskebåtar och redskap syntes honom vara synnerligen beaktansvärdt. Hafsfisket kräfde nemligen numera, för att med framgång bedrifvas, jemförelsevis dyrbara farkoster och redskap, och endast mera undantagsvis vore fiskarena i besittning af det kapital, som för deras anskaffande erfordrades. Fiskaren vore sålunda hänvisad

att söka genom lån bereda sig de erforderliga medlen, men härvid mötte svårigheten att anskaffa en för långifvaren antaglig säkerhet, då båten och redskapen icke enligt vår lagstiftning härför egnade sig. Enligt hvad i de halländska fiskarens ofvanberörda framställning uppgifvits och af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet vitsordats, uppging kostnaden för en däckad båt om 7 eller 8 tons, hufvudsakligen afsedd för sillfiske, till 1,600 à 1,800 kronor och för en sumpbåt eller s. k. qvase, som erfordrades för att på ett mönstergilt sätt bedrifva fiske efter torsk, flundra, makril o. d., till 2,500 à 3,000 kronor. För en båt, som skulle vara fullt utrustad för hvarje slag af fiske, beräknades sjelfva redskapen kosta öfver 4,000 kronor. Ehuru vanligen flera fiskare gemensamt egde båt och redskap, vore likväl sålunda den summa, som å en hvar af dem belöpte, rätt betydlig, om hänsyn toges till de ekonomiska förhållanden, under hvilka fiskarena i allmänhet lefde. Alla de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, hade också uttalat den mening, att en dylik lånefond skulle verka gagneligt, och denna mening vunne äfven stöd af den erfarenhet man vunnit i Halland och Bohuslän, der man sökt att genom lån från vederbörande hushållningssällskap eller enskilda föreningar underlätta för fiskarena anskaffandet af båtar eller redskap. Särskildt borde bemärkas, att der, hvarest man, såsom i Halland, för närvarande sträfvade att förmå fiskarebefolkningen att till vinnande af ett gynsamare resultat af fisket förskaffa sig sådana dyrbarare båtar och redskap, som möjliggjorde ett fiske längre ut till hafs än tillföre varit brukligt, dessa sträfvanden skulle väsentligen understödjas genom en sådan lånefond, hvarom nu vore fråga. Då såväl jordbruket som fabriksindustrien understöddes genom lån af statsmedel, den förra från odlingslånefonden och den senare från manufakturförlagslånefonden, syntes det departementschefen icke heller obilligt, att fiskerinäringen på likartadt sätt understöddes, helst samma närings utöfvare till följd af omöjligheten att enligt gällande lagstiftning pantsätta sina båtar och redskap hade svårare än idkare af jordbruk och fabriker att genom lån i enskilda kreditanstalter förskaffa sig erforderliga medel.

Såväl landtbruksstyrelsen som Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län hade — fortsätter departementschefen — förordnat, att jemväl anläggningen af inrättningar, afsedda för tillgodogörande af fiskets produkter, såsom salterier o. s. v., måtte understödjas genom lån. Då tillkomsten af dylika inrättningar måste underlätta afsättningen och tillgodogörandet af den fångade fisken och således bidraga till ett fördelaktigt ekonomiskt resultat af fisket, ansåge äfven departementschefen önskvärdt, att tillkomsten af dylika anläggningar befrämjades. För under-

stödjande, medelst lån, af större dylika anläggningar, hvilka drefvos fabriksmessigt, syntes dock icke några särskilda medel behöfva anvisas, då för detta ändamål manufakturförslagslånefonden kunde anlitas. Det vore således endast fråga om smärre salterier, rökerier o. d., hvilka icke kunde anses såsom fabriker. För dylika anläggningar — företrädesvis sådana, hvilka bringades till stånd genom sammanslutning af fiskarena sjelfva eller hvilka åstadkommos af hushållningssällskapen — ansåge departementschefen lån böra kunna medgifvas från samma fond, som bildades för anskaffande af redskap och båtar. Deremot syntes det departementschefen ingalunda lämpligt att, såsom i intendenten Malms yttrande föreslagits, med den ifrågasatta lånefonden förena en fond för lif försäkring af fiskare och för understöd åt dem.

För att lånefonden skulle kunna komma fiskarebefolkningen till nytta i önskvärd utsträckning, vore det af vigt att icke fordringarna på säkerheten för lånen ställes så höga, att fondens anlåtande oskäligt försvårades. För att trygga statsverket mot förluster hade landtbruksstyrelsen föreslagit, att lånet skulle från statsverket utlemnas till vederbörande hushållningssällskap eller kommun, som det skulle åligga att ansvara för lånets återbetalning till staten och som hade att utlemna medlen till den enskilde låntagaren, sedan sällskapet eller kommunen funnit den säkerhet, som af denne erbjödes, betryggande. En dylik utväg att trygga statsverket mot förluster kunde visserligen ifrågasättas, derest lånemedlens fördelning ordnades så, att hushållningssällskapet eller kommunen finge till sitt förfogande ett visst belopp, som sällskapet eller kommunen egde efter sitt behag fördela. Men då enligt styrelsens förslag sjelfva afgörandet af hvilka lånesökande skulle erhålla lån från fonden icke skulle tillkomma hushållningssällskapet eller kommunen, innebure den af styrelsen föreslagna utvägen i sjelfva verket icke annat än en fordran att hushållningssällskapet eller kommunen skulle gå i borgen för lånet, en fordran så mycket mera obillig som en möjlig förlust skulle för hushållningssällskapet och i synnerhet för en kommun mången gång vara rätt känbar, medan den för statsverket vore af mindre betydelse. Departementschefen ansåge sig dessutom icke böra lemna oanmärkt, att åtagandet af en sådan förbindelse, hvarom nu vore fråga, svårligen kunde anses såsom en sådan kommunens gemensamma angelägenhet, att kommunen lagligen kunde ikläda sig densamma.

Då på grund af vår lagstiftning realsäkerhet i båt och redskap icke kunde ifrågakomma, kunde den, som sökte ett lån för anskaffande af fiskemateriel, i regeln icke ställa annan säkerhet än borgen. Dylik säkerhet syntes departementschefen ock kunna vara tillfyllestgörande,

såvida tillförlitliga intyg företeddes derom, att låntagaren och löftesmännen gjort sig kände såsom redbare och ordentlige män, hvilka efter bästa förmåga sökte fullgöra sina förbindelser. Der lån söktes af flera personer, hvilka bildade ett båtlag, syntes man icke ens böra ovilkorligen fordra borgen, utan såvida sådana intyg som nyss nämnts företeddes om låntagarne, borde desses förbindelse att, en för alla och alla för en, ansvara för lånet vara till fyllest. Vore fråga om lån för anläggning t. ex. af ett rökeri, kunde naturligtvis stundom in-teckning fordras. — Departementschefen hade ansett sig böra lemna dessa antydningar om beskaffenheten af den säkerhet, som för lånen borde lemnas, ehuru han ansåge hvarken behöfligt eller lämpligt här, lika litet som i fråga om lån från odlingslånefonden eller manufaktur-förlagslånefonden, att bestämda föreskrifter lemnades om hurudan säkerheten för lånen skulle vara beskaffad för att kunna godkännas. I betraktande af den ringa utveckling, försäkringsväsendet för fiskebåtar och redskap för närvarande hos oss egde, syntes det departementschefen icke heller böra stadgas såsom ett oundgängligt vilkor, att båt eller redskap, för hvars anskaffande lån beviljades, borde hållas försäkrade.

Då de medel, som skulle användas till bildande af ifrågavarande fond, enligt hvad departementschefen komme att föreslå, skulle komma att anskaffas utan upplåning, kunde det sättas i fråga, att lånen från fonden skulle göras räntefria. Departementschefen ansåge sig dock icke kunna förorda en dylik åtgärd, hvarigenom fonden till äfventyrs i fiskarenas ögon skulle få karakteren af en fattigunderstödsfond. Då möjligen förluster å utlemnade lån icke kunde i längden helt och hållet förekommas, kunde dessutom en, om ock obetydlig, ränta för lånen tjena att ersätta dylika förluster. Att räntan borde sättas mycket låg vore gifvet, och departementschefen föreställde sig, att två procent skulle vara en passande räntefot.

Hvad anginge storleken af lån, som från fonden utlemnades, ansåge departementschefen för sin del lämpligt, att lånebeloppets maximum bestämdes i förhållande till värdet af den båt eller de redskap, som skulle för lånet anskaffas, eller af den inrättning, hvars anläggning lånet afsåge att understödja. Då en möjlighet att från fonden erhålla lån till hela detta värde kunde förleda lånesökandena att inlåta sig på mindre välbetänkta företag och framkalla en skuldsättning i vidsträcktare mån än gagneligt vore, syntes lån böra medgifvas endast till belopp, som motsvarade högst två tredjedelar af nämnda värde.

Amorteringstiden för lån från fonden borde naturligtvis sättas så, att lånet slutbetalades, innan båten och redskapen väsentligen förlorat

i värde. Med hänsyn härtill borde denna tid icke utsträckas utöfver åtta år. För lån till anläggande af inrättningar för fiskens beredning mötte visserligen ur denna synpunkt icke betänklighet att sätta amorteringstiden längre, men då en dylik anläggning borde förmå att utan svårighet inom en tid af åtta år återgälda ett erhållet lån och fonden komme desto flera till nytta, ju kortare amorteringstiden bestämdes, vore icke skäl att för dylika anläggningar bestämman en annan amorteringstid än den, hvilken fastställdes för lån, som utlemnades för det med fonden hufvudsakligen afsedda ändamål.

Då sättet för behandlingen af ärenden rörande lån från fonden icke nu behöfde definitivt bestämmas, ville departementschefen för närvarande inskränka sig till några antydningar om, huru han tänkt sig, att denna sak kunde ordnas.

När lån från fonden söktes, borde vederbörande hushållnings-sällskaps förvaltningsutskott och, der sådana fiskerikomiterade, som i landtbruksstyrelsens och Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Hallands län utlåtanden omförmäldes, funnes utsedde, jemväl dessa komiterade yttra sig i frågan, huruvida det företag, för hvilket lån söktes, vore förtjent att med lån understödjas, samt tillika meddela sådant intyg om låntagarens och löftesmännens personer, som departementschefen ofvan vid frågan om säkerhet för lån från fonden antydt. Möjligen borde i sistnämnda hänseende upplysningar införskaffas jemväl från vederbörande tjänstemän i orten, liksom det äfven må hända kunde vara lämpligt att inhemta Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvandes yttrande i ämnet. Detta senare borde alltid ske vid låneansökningar från Göteborgs och Bohus samt Hallands län, så länge hafsfisket vid dessa kuster vore undantaget från landtbruksstyrelsens embetsbefattning. Öfver låneansökningar från andra län borde landtbruksstyrelsen yttra sig. Sedan ärendet sålunda erhållit erforderlig utredning, borde ansökningen pröfvas af Kongl. Maj:t, som dervid skulle meddela de närmare bestämmelser i fråga om vilkoren för lånets utbekommande och tillgodonjutande, som kunde finnas erforderliga. Sjelfva förvaltningen af fonden borde åligga statskontoret, som jemväl borde utbetala de beviljade lånen och förvara säkerhetshandlingarna samt till hvilket jemväl ränte- och kapitalinbetalningarna borde ingå.¹

Ehuru det naturligtvis icke vore möjligt att för närvarande med någon större grad af tillförlitlighet beräkna i hvad omfång en sådan fond, hvarom nu vore fråga, kunde komma att anlitas, förestälde sig departementschefen dock att, om till fonden afsattes ett belopp af 100,000 kronor, densamma borde blifva för den närmaste tidens låne-

behof tillräcklig. Visade det sig framdeles, att lånebehovet icke kunde med detta belopp tillfredsställas, kunde ju då tagas i öfvervägande, huruvida ytterligare medel borde till fonden anvisas.

Af de öfriga åtgärder till fiskerinäringens befrämjande, hvilka blifvit ifrågasatta, vore, enligt departementschefens åsigt, bildandet af föreningar till försäkring af fiskebåtar synnerligen förtjent att af staten understödjas. Äfven åstadkommandet af försäkringsföreningar för fiske-redskap syntes böra af staten befordras, såvida dylika föreningar lyckades tillvinna sig en allmännare anslutning bland fiskarebefolkningen. Huruvida sådant kunde komma att ske, syntes dock ganska tvifvelaktigt, då enda sättet att vinna en verksam kontroll derå, att icke fiskaren sjelf genom vårdslöshet eller annorledes orsakade förlust af försäkrad redskap, vore en föreskrift att blott en del af det försäkrades värde ersattes, men detta å andra sidan naturligtvis betydligt minskade fördelen för fiskaren att hålla redskapen försäkrad. Då emellertid det belopp, hvarmed och det sätt i öfrigt, hvarpå försäkringsförening för båtar eller redskap borde af staten understödjas, naturligtvis måste blifva beroende på föreningens omfattning, dess organisation m. m., ansåge sig departementschefen icke för närvarande, då någon begäran om understöd för någon viss förening nu icke föreläge, böra tillstyrka äskandet hos Riksdagen af medel för dylika ändamål, helst det icke vore omöjligt, derest ansökningar om understöd för åstadkommande af dylika föreningar skulle under den närmaste tiden göras, att af de medel, som nu vore å ordinarie stat anvisade till fiskerinäringens understöd, eller från tillgängliga besparingar bereda tillgång dertill. Bildandet af försäkringsföreningar skulle sannolikt ock kunna befrämjas derigenom att fiskare, som förbunde sig att försäkra båt eller redskap, för hvars anskaffande lån från ofvan omförmälda fond söktes, tillerkändes företräde framför andra till erhållande af lån.

En annan åtgärd, som jemväl syntes böra befordras från statens sida, vore utseendet i orterna genom hushållningssällskapens försorg af fiskerikomiterade, hvilka skulle hafva att afgifva förslag och meddela yttrande i fråga om åtgärder till fiskerinäringens befrämjande. Då bildandet af dylika komitéer icke förutsatte anslag af statsmedel, behöfde departementschefen emellertid icke vidare uppehålla sig härvid.

Såsom departementschefen redan antydt, hade det af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län framställda förslag i afseende å inläggningen af fiskehamnar i länet ännu icke hunnit erhålla sådan utredning, att detta förslag nu kunde blifva föremål för Kongl. Maj:ts

pröfning. Då öfriga af Kongl. Maj:ts bemälde befallningshafvande ifrågasatta åtgärder, derest de vid närmare utredning funnes förtjena afseende, icke kräfde större belopp än att medel dertill tills vidare efter hand kunde beredas från befintliga tillgångar, syntes anslag för dessa ändamål icke för närvarande behöfva af Riksdagen begäras. Icke heller i öfrigt ansåge sig departementschefen för närvarande ega anledning att förorda framställning till Riksdagen om ökadt anslag till fiskerinäringens understöd, utom för bildande af den ofvan omförmälda lånefonden. Denna lånefond syntes dock böra få anlitas till befrämjande af ej allenast hafs fisket, utan äfven andra fisken af betydligare beskaffenhet i rikets insjöar och floder. Fondens belopp, hvilket, såsom antydt, tills vidare borde bestämmas till 100,000 kronor borde kunna anskaffas genom anslag under loppet af två år.

Såsom vilkor för lån från denna fond syntes departementschefen böra stadgas:

a) att lån beviljades högst till belopp motsvarande två tredjedelar af värdet af båt och redskap, hvars anskaffande med lånet afsåges att understödja, eller af den inrättning, hvars anläggande lånet afsåge att understödja;

b) att för lånet skulle ställas säkerhet, som godkändes af Kongl. Maj:t eller den myndighet, åt hvilken Kongl. Maj:t uppdroge pröfningen deraf;

c) att för lånet skulle erläggas två procent årlig ränta, dock med skyldighet för låntagaren att, derest förfallet kapitalbelopp icke inom föreskrifven tid inbetalades, derå erlägga den högre ränta, Kongl. Maj:t funne skälighet bestämma;

d) att lånet skulle återbetalas sålunda, att vid slutet af hvarje af de åtta år, som följde näst efter det, hvarunder lånet eller någon del deraf lyftats, inbetalades en åttendedel af lånebeloppet, med Kongl. Maj:t förbehållen rätt att, derest stadgad kapital- eller räntebetalning icke i rätt tid fullgjordes, tidigare återfordra det oguldna lånebeloppet; samt

e) att låntagaren skulle i öfrigt vara underkastad alla de vilkor och kontroller, som af Kongl. Maj:t pröfvades lämpliga och nödiga.

I öfverensstämmelse med den mening, utskottet sistlidet år uttalade och hvilken då af Riksdagen godkändes, anser utskottet ange-

läget, att fiskerinäringen i vidsträcktare mån än för närvarande är förhållandet af staten understöddes, hvarför också åtgärder i sådant syfte synas utskottet böra af Riksdagen vidtagas. Af de olika förslag till näringsens befrämjande, hvilka under frågans behandling framkommit, anser utskottet, efter den utredning, Kongl. Maj:t nu låtit verkställa, det föreliggande förslaget om inrättande af en lånefond för auskaffande af fiskebåtar m. m. vara det, som i frågans nuvarande läge måste anses mest ändamålsenligt, då detsamma dels i jemförelse med öfriga mera vidtomfattande förslag torde låta sig lättast genomföra, dels ock torde bäst tillgodose de behof, hvilka göra sig starkast gällande hos den del af vårt lands fiskeriidkande befolkning, som bedrifver hafs-fiske i större skala. Utskottet håller således före, att början till ett kraftigare befrämjande af fiskebedriften lämpligen bör göras genom inrättande af en lånefond för detta ändamål.

Mot den föreslagna storleken af fonden liksom mot de särskilda ändamål, för hvilka lån derifrån enligt förslaget skulle kunna beviljas, har utskottet icke heller funnit anledning till erinran. Deremot hyser utskottet i fråga om sättet för sjelfva lånerörelsens anordnande en från Kongl. Maj:ts åsigt i viss mån afvikande mening. Utskottet anser nemligen en lånerörelse af ifrågavarande slag icke böra af staten omedelbart bedrifvas, utan synes densamma böra förmedlas genom vederbörande landsting och hushållningssällskap på sådant sätt att från fonden i mån af tillgång, efter ansökan, utlemnas lån till de landsting eller hushållningssällskap, hvilka förklara sig villiga att utlemna sålunda erhållna belopp till låneunderstöd för ifrågavarande ändamål. Vid sådant förhållande och då lånerörelsen följaktligen skulle komma att bedrifvas på landstingens och hushållningssällskapens risk, torde det också böra ankomma på dem att, utan särskilda föreskrifter, bestämma den säkerhet, mot hvilken låneunderstöden må utlemnas.

Tiden för lånens amortering torde, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, böra bestämmas till åtta år. I afseende å den ränta, som af landsting eller hushållningssällskap skall för ifrågavarande lån erläggas, har utskottet deremot ansett den förändring i Kongl. Maj:ts förslag böra ske, att räntan bestämmas till 3 procent i stället för af Kongl. Maj:t föreslagna 2 procent.

Under erinran, att det torde böra öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser för utlemnande af lån från fonden till landsting och hushållningssällskap samt att för dessa lån icke torde vara erforderlig annan säkerhet än landstings- eller hushållningssällskaps förskrifning derå, får utskottet, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställa,

att Riksdagen må *dels* till inrättande af en fond för fiskerinäringens befrämjande — från hvilken fond, i mån af tillgång och på af utskottet ofvan angifna villkor, lån må tilldelas landsting eller hushållnings-sällskap, som förklarar sig villigt att utlemna låneunderstöd för anskaffande af fiskebåtar och fiskeredskap eller för anläggande af smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling af fiskets produkter — bevilja ett anslag af 100,000 kronor och deraf på extra stat för år 1892 anvisa 50,000 kronor; *dels ock* medgifva att inflytande räntor å de från fonden utlemnade lån må ingå till fonden för att tillsammans med dennas öfriga tillgångar användas för det med fonden afsedda ändamål.

Stockholm den 21 april 1891.

På statsutskottets vägnar:

SVEN NILSSON.

Reservationer:

vid punkten 2:o (angående lånefond för anskaffande af fiskebåtar m. m. :

af herrar *V. N. Ekenman, R. G. von Hedenberg, grefve E. C. A. Piper* och *E. Fränckel*, som ansett utskottet böra hemställa, att den af Kongl. Maj:t i ämnet gjorda framställning måtte oförändrad af Riksdagen bifallas;

af friherre *B. A. Leijonhufvud*;

af herr *H. P. P. Tamm*, som på grund af det ej fullt utredda skick, hvaruti frågan ännu befinner sig, yrkat afslag å Kongl. Maj:ts framställning i ämnet;

af herrar *S. Nilsson* och *P. Pehrsson*.

Herrar *C. E. Casparsson* och *O. Jonsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i föregående frågors slutbehandling inom utskottet.